

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

AVALUACIÓ CONTINUA: REGULACIÓ DOCENT I AUTOREGULACIÓ DE L'ESTUDIANT

**Bones pràctiques i establiment d'un sistema de garantia de la qualitat a partir de
l'experiència en set titulacions universitàries**

Parcerisa Aran, Artur

Universitat de Barcelona

Departament de Didàctica i Organització Educativa. Facultat de Pedagogia

Passeig de la Vall d'Hebron, 171. 08035. Barcelona. Espanya

artur.parcerisa@ub.edu

Abadal, Ernest

Universitat de Barcelona

Departament de Biblioteconomia i Documentació. Facultat de Biblioteconomia i Documentació

Melcior de Palau, 140. 08014. Barcelona. Espanya

abadal@ub.edu

Busquets, Montserrat

Universitat de Barcelona

Departament de Bioquímica i Biologia Molecular. Facultat de Biologia

Diagonal, 643. 08028. Barcelona. Espanya

mbusquets@ub.edu

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Coll, Gaspar

Universitat de Barcelona

Departament d'Història de l'Art. Facultat de Geografia i Història

Montalegre, 6. 08001. Barcelona. Espanya

gasparcoll@ub.edu

Girona Brumós, Victòria

Universitat de Barcelona

Departament de Físicoquímica. Facultat de Farmàcia

Joan XXIII, s/n. 08028. Barcelona. Espanya

vgirona@ub.edu

Nonell, Rosa

Universitat de Barcelona

Departament de Política Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa

Diagonal 690. 08034. Barcelona. Espanya

rnonell@ub.edu

Ortín, Jordi

Universitat de Barcelona

Departament d'Estructura i Constituents de la Matèria. Facultat de Física

Martí I Franquès, 1. 08028. Barcelona. Espanya

jordi.ortin@ub.edu

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Vallès Segalés, Antoni
Universitat de Barcelona
Departament de Salut Pública. Facultat de Medicina.
Casanova, 143. 08036. Barcelona. Espanya.
antonivalles@ub.edu

1. RESUM

Partint de la consideració de l'avaluació continuada com imprescindible per ajudar que l'estudiant universitari aprengui més i millor, es descriu un projecte d'innovació en avaluació continua desenvolupat per professorat de vuit facultats. El projecte pretén establir models de bones pràctiques i un sistema de garantia de qualitat de l'avaluació continua. S'ha elaborat un marc teòric, construït a partir de categories emergents, s'ha recollit opinió de l'alumnat i del professorat i s'ha estudiat a fons la dedicació docent, el tipus i la quantitat d'activitats i els resultats obtinguts per l'alumnat. L'avaluació continua s'ha de relacionar amb l'aprenentatge autònom de l'estudiant.

2. ABSTRACT

Based on the consideration that continuous evaluation is essential to help college students to learn more and better, an innovative project in continuous evaluation, developed by teachers of eight faculties, is described. The aim of the project is to establish best practice models, and to set up a quality assurance system for continuous evaluation. A theoretical framework, built from emerging categories, has been developed, and the opinions of students and teachers have been

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

collected. Furthermore, the teaching commitment, the type and amount of activities, and the results achieved by students have been thoroughly studied. The continuous evaluation should be related to students' independent learning.

3. PARAULES CLAU

Avaluació contínua, aprenentatge autònom, transversalitat

KEYWORDS

Continuous evaluation, independent learning, transversality

4. ÀREA DE CONEIXEMENT

Més d'un àrea

5. ÀMBIT TEMÀTIC DEL CONGRÉS

L'aprenentatge autònom de l'alumne

6. MODALITAT DE PRESENTACIÓ:

Comunicació oral

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

7. DESENVOLUPAMENT

a) Objectius

El projecte d'innovació sobre avaluació contínua es va iniciar el curs 2009-2010 amb la finalitat d'implantar pràctiques innovadores en la docència universitària que facilitessin l'avaluació continuada, partint de la base de que sense canviar els sistemes tradicionals d'avaluació és poc creïble que es puguin portar a terme processos rellevants de millora docent.

A mesura que el projecte ha anat avançant, els objectius concrets han anat variant, donat que els resultats parcials que es van obtenint i l'emergència de fets i situacions ens ha portat a decidir aprofundir en determinades qüestions i a obrir noves línies d'estudi. En tot cas, hi ha dos objectius generals que emmarquen el desenvolupament d'aquest procés d'innovació i de recerca: extreure models de bones pràctiques d'avaluació continuada en docència universitària i establir un sistema coherent i sostenible de garantia de qualitat de l'avaluació continuada.

Extreure models de bones pràctiques d'avaluació continuada en docència universitària

Des que vam iniciar el projecte, cada curs hem portat a terme pràctiques innovadores sobre avaluació continuada en set assignatures de grau o llicenciatura de titulacions diferents, impartides en set facultats de la Universitat de Barcelona. L'anàlisi i la reflexió sobre aquestes pràctiques per part del grup de treball pretén l'obtenció de pautes i orientacions sobre com portar a terme metodologies i sistemes d'avaluació que ajudin els estudiants a aprendre més i millor, en diferents tipus d'ensenyaments universitaris.

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

El projecte pretén dissenyar i implantar pràctiques innovadores en la manera d'ensenyar en la docència universitària, tant en el que es refereix a la metodologia com als sistemes d'avaluació (entenen que es tracta de dos aspectes íntimament relacionats) amb la premissa que aquestes pràctiques han de facilitar l'avaluació contínua.

Establir un sistema coherent i sostenible de garantia de qualitat de l'avaluació continuada

Aprofitant l'enfocament transversal i multidisciplinari del grup, es planteja identificar trets comuns de les bones pràctiques en avaluació continuada i contrastar les peculiaritats en la diversitat d'ensenyaments, per tal d'obtenir idees d'aplicació general i, a la vegada, elements per a la contextualització al tipus d'ensenyament. No es tracta només de portar a terme experiències d'innovació docent, sinó de cercar com mantenir-les i proporcionar elements per a la transferència a altres assignatures i situacions.

b) Descripció del treball

El grup que porta a terme el projecte està constituït per professorat de vuit facultats diferents de la Universitat de Barcelona (Biblioteconomia i Documentació, Biologia, Economia i Empresa, Farmàcia, Física, Geografia i Història, Medicina i Pedagogia), el que permet compartir conceptes fonamentals i estudiar com es reflecteixen aquests en les pràctiques innovadores en les diverses assignatures.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Aquest projecte ha comptat amb dos ajuts del Programa de Millora i Innovació Docent de la Universitat de Barcelona (convocatòries 2009 i 2010) i amb un ajut de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca de la Generalitat de Catalunya pel finançament de projectes per millorar la qualitat docent a les universitats catalanes per a l'any 2010. Aquests ajuts han permès tenir el suport de becaris¹ que han ajudat a donar continuïtat a un projecte que, en aquests moments, es troba en la fase final.

Concepte i importància de l'avaluació continuada

El grup del projecte, autodenominat TRANS.EDU, va acordar prendre l'avaluació continuada com a eix del seu treball d'innovació perquè, tal com conclouen diverses investigacions sobre l'aprenentatge en algunes universitats de prestigi, l'avaluació és el que més influeix en l'estudiantat, més que la docència (Gibbs i Simpson, 2009: 11). Sense fer canvis en els sistemes tradicionals d'avaluació és poc creïble que es puguin portar a terme processos rellevants de millora docent.

El paper central de l'avaluació quan es planteja una innovació pensada per a millorar els processos d'aprenentatge ens va portar a situar aquesta avaluació en el focus del nostre estudi.

L'avaluació educativa la conceptualitzem com un procés de disseny, recollida i anàlisi sistemàtic d'informacions per a prendre decisions orientades a millorar la situació d'aprenentatge (seguint a Stufflebeam y Shinkfield, 1987). A banda de les decisions de tipus acreditatiu, hi ha moltes altres

¹ Al llarg de les diverses fases del projecte hem comptat amb la col·laboració de la Berta Roig, la Sònia Basco i el Ruben Ortiz, becaris que han donat suport a les tasques que hem anat desenvolupant.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

decisiones a prendre per part de docents i estudiants al llarg del procés d'ensenyament – aprenentatge.

Les premisses que, a parer del grup, serveixen de base a l'avaluació continuada són les següents (Parcerisa, 2010):

- a) L'avaluació ha de proporcionar informació sobre l'assoliment dels continguts referits a conceptes, procediments i actituds. Per a avaluar l'aprenentatge d'alguns continguts de procediments (saber fer) i d'actituds (predisposició a actuar de determinada manera) és necessari recollir la informació al llarg del procés d'aprenentatge.
- b) Qui aprèn és l'estudiant i ho fa pas a pas. Per tant, l'estudiant s'ha d'implicar activament, s'ha d'esforçar i ha d'anar autoregulant el seu procés d'aprenentatge. Diverses investigacions (Gibbs y Simpson, 2009: 19) han trobat que el factor individual més potent per aconseguir bons resultats d'aprenentatge és la retroalimentació (feed-back), donat que aquesta proporciona informació per a l'autoregulació.
- c) El professorat ha d'ajudar l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge, prenent decisions i proporcionant recursos perquè l'estudiantat aprengui més i millor. El sistema d'avaluació ha de proporcionar al professorat informació que li permeti anar regulant el procés d'ensenyament.

La funció acreditativa de l'avaluació, si més no per a determinats aprenentatges, no requereix necessàriament d'una avaluació continuada però la funció formadora (autoregulació de l'estudiant) i la funció formativa (regulació docent) la fan imprescindible.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Per altra part, ha diversos estudis que conclouen que els resultats dels exàmens prediuen molt poc la inserció i l'èxit professional i que, en canvi, les qualificacions d'activitats i treballs realitzats al llarg del curs prediuen molt millor l'aprenentatge en profunditat i a llarg termini (Gibbs y Simpson, 2009:15, citen alguns d'aquests estudis).

Aquestes qüestions tenen una relació directa amb una dimensió del procés d'ensenyament – aprenentatge a la que ens sembla que cal prestar una atenció especial en la docència universitària: l'aprenentatge autònom de l'estudiant. Aquest tipus d'aprenentatge creiem que és clau, tant perquè entenem que educar és en gran part ajudar que l'estudiant desenvolupi la capacitat d'autonomia que li permeti conduir el propi procés d'aprenentatge i la pròpia vida en general, com per les característiques específiques dels aprenentatges en joves i adults (projecte personal de formació versus projecte institucional de formació, entre altres aspectes).

L'autonomia de l'estudiant universitari ens sembla una característica que, a banda de recomanable, és inherent a l'educació superior. És per això que pensem que cal prestar molta atenció a la funció formadora o d'autoregulació de l'avaluació, en una doble dimensió:

- Considerant sempre les decisions relacionades amb l'avaluació des d'una doble perspectiva: l'avaluació com a instrument per ajudar el professorat a prendre decisions i com a instrument per ajudar l'estudiant a prendre-les. L'avaluació sempre influeix, en un sentit o altre, en l'estudiant. Per tant, no és suficient pensar en l'avaluació només des del punt de vista docent. Cal veure-la sempre amb una doble mirada.
- Per ajudar l'estudiant a desenvolupar la seva autonomia (aprendre a aprendre) cal preveure també processos d'avaluació en els que sigui l'estudiant qui reculli informació,

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

l'analitzi, jutgi i prengui decisions. En aquest sentit es fa imprescindible que els objectius, els criteris i els indicadors d'avaluació siguin el més clars possibles per a l'estudiantat.

Desenvolupament del projecte

Tot seguit, descrivim les fases que ha anat seguint el projecte.

Primera fase: formació del grup, inici i anàlisi d'experiències d'innovació en avaluació contínua

Per porta a terme aquest projecte, es va constituir un grup de treball interdisciplinar, amb professorat de vuit facultats de la UB. Aquest grup de vuit professors i professores va dissenyar i implantar experiències d'innovació metodològica i nous sistemes d'avaluació (aplicant l'avaluació contínua) en set assignatures de set ensenyaments diferents, cada curs. Així mateix, el grup interdisciplinar ha fet un seguiment del desenvolupament de les experiències i les ha analitzat amb la finalitat d'extreure'n bones pràctiques en avaluació continuada en els diferents tipus d'ensenyaments que té la Universitat de Barcelona.

Les assignatures de la primera fase del projecte van ser: Art i Història, Bioquímica i Microbiologia Industrials, Desenvolupament comunitari, Fonaments de Mecànica, Informació i Societat, Política Econòmica d'Espanya, i Tècniques Instrumentals.

La interdisciplinarietat del grup ha sigut molt enriquidora, facilitant el diàleg i el contrast sobre les peculiaritats de la innovació en la diversitat d'ensenyaments, de manera que s'ha treballat per

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

obtenir idees clau generals i, a la vegada, elements per a la contextualització al tipus d'ensenyament.

Per tal de construir un univers comú i compartir significats alhora que millorar la formació al voltant de la innovació i dels sistemes d'avaluació, el grup del projecte va realitzar un seminari intern sobre la innovació metodològica i l'avaluació continuada. El seminari es va portar a terme a mitjans de novembre de 2009, a banda de les sessions regulars de treball, i va constar de dues sessions, amb els continguts següents:

1. La seqüència formativa, una perspectiva global per planificar i analitzar la pràctica educativa.
La seqüència formativa com a eix.
2. Referents de la seqüència formativa
 - 2.1. Intencions
 - 2.1.1. Tipus de continguts: fets, conceptes, procediments o habilitats i actituds
 - 2.2. Context (possibilitats i limitacions)
 - 2.3. La matèria (epistemologia)
 - 2.4. Model d'aprenentatge
 - 2.4.1. Constructivisme
 - 2.4.2. Modelatge (aprenentatge vicari)
 - 2.4.3. Aprenentatge psicosocial
3. Elements clau de la seqüència formativa
 - 3.1. La doble mirada
 - 3.2. L'avaluació reguladora i autoreguladora
4. Fases de la seqüència: inicial, de desenvolupament, de tancament

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

5. Condicions per a una avaluació continuada que afavoreixi l'aprenentatge.

5.1. Activitats avaluable

5.2. El Feed-Back

El seminari es va basar en les aportacions de Bain (2006), Gibbs i Simpson (2009), Giné i Parcerisa (2000; 2003), Stufflebeam i Shinkfield (1987).

En aquesta primera fase del projecte es van implantar experiències d'innovació en avaluació continuada en set assignatures, es van analitzar aquestes experiències amb un esquema comú, es van dissenyar dues graelles amb indicadors per a l'avaluació de les innovacions i es van introduir les dades en aquestes graelles per obtenir una visió dels aspectes comuns i dels específics de les innovacions portades a terme.

A partir de les experiències d'innovació en cada assignatura, es van analitzar els punts forts i els febles i es van formular propostes de millora que es van mirar d'implantar en el curs següent.

El procés seguit va ser el següent:

- *Estudi de l'estat de la qüestió: possibilitats i limitacions*: estudi de les possibilitats i limitacions de cara a introduir innovacions metodològiques i d'avaluació continuada en cadascuna de les assignatures. Amb aquesta finalitat cada professor i professora va exposar al grup quines eren les característiques de la seva assignatura, tot fent èmfasi en els punts febles que es percebien pel que fa a l'avaluació i en les possibilitats existents (potencialitats). Aquestes valoracions es van anar recollir en les actes de les sessions de treball i es van utilitzar posteriorment pel disseny de les experiències d'innovació.

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

- *Cerca d'estratègies i tècniques per a la innovació en el marc de l'avaluació continuada*, per tal de disposar d'una primera base de dades de possibilitats. Aquesta cerca ha quedat recollida en un document de consulta que s'ha compartit al Campus Virtual. Hi apareixen especialment detallades les eines que ofereix el Campus Virtual de la UB com ara els fòrums, les wikis, els qüestionaris o els informes d'activitat i el mòdul de qualificacions. També s'hi detallen estratègies per a l'avaluació contínua entre diversos professors o estratègies per a la coavaluació i autoavaluació com ara l'ús de les rubriques d'avaluació. S'hi recullen també estratègies que tenen a veure amb la participació de l'alumnat i amb el fet de proporcionar un feedback (retroalimentació o retroalimentació) afavoridor de l'aprenentatge.

Des del principi del projecte, el Campus Virtual ha constituït una eina de comunicació essencial donat que és on s'han recollit totes les informacions referents a les sessions de treball i ha permès gestionar les tasques d'organització bàsica del projecte.

- *Disseny de les accions d'innovació*: cada professor i professora, de manera individual, va realitzar el disseny de l'experiència concreta que volia desenvolupar a cada assignatura. Cada participant va presentar un document amb la seva proposta que s'analitzà en grup. D'aquesta manera, es van poder fer algunes valoracions i canvis abans d'entrar a la fase d'implantació. Les propostes tenien a veure tant amb la metodologia com amb activitats d'aprenentatge i avaluació. Algunes eren propostes globals que han repercutit en canvis generals d'organització de l'avaluació i les activitats proposades i d'altres tenien a veure amb la introducció d'estratègies concretes que afavoreixen l'avaluació continuada.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Alhora que es treballava en el disseny de les accions d'innovació, també es va elaborar un qüestionari de seguiment i avaluació del projecte. El qüestionari ha anat ajudant a evidenciar en quines tasques s'havien acomplert satisfactòriament els objectius i en quines s'havia de continuar treballant.

- *Implementació i seguiment de les accions innovadores* a cadascuna de les assignatures. Per analitzar les experiències es va seguir el següent esquema: contextualització / estructura; planificació, desenvolupament i resultats; metodologia i activitats; avaluació. De l'anàlisi en van sorgir els punts forts i febles i propostes de millora de cara al curs següent.

Segona fase: noves experiències, taula de categories i indicadors i recull de l'opinió de l'alumnat i del professorat

En aquesta fase del projecte es va pretendre:

- Millorar les experiències d'innovació mitjançant les propostes de millora sorgides a partir de la fase anterior del projecte per fer possible una anàlisi aprofundida, explorar noves possibilitats i estudiar la sostenibilitat de les experiències.
- Contrastar les experiències d'innovació de la segona fase amb les conclusions de la primera, analitzar-ne els punts forts i febles i formular conclusions i propostes per a la millora de l'avaluació continuada.
- Iniciar la difusió de les primeres conclusions

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Es van portar a terme set noves experiències d'innovació. El o la responsable de cada assignatura va plantejar a l'equip del projecte la innovació que pretenia portar a terme, tenint en compte les propostes de millora recollides en la primera fase del projecte. Aquestes propostes es van debatre i analitzar en el conjunt del grup.

A partir de l'anàlisi de les experiències d'innovació portades a terme, es van construir de forma emergent categories, subcategories, indicadors i evidències en relació a les qüestions que faciliten els processos d'avaluació continuada. Això va permetre constatar que, tot i la seva diversitat entre assignatures, hi ha molts elements compartits. A la vegada, es van aïllar una sèrie de qüestions que demanaven un treball més aprofundit.

Es van analitzar els instruments d'avaluació utilitzats en cada assignatura respecte de:

- què s'avalua
- quan s'utilitzen
- qui els fa servir
- com es ponderen
- característiques del feed-back associat.

Vam dissenyar i passar una enquesta als estudiants per recollir la seva opinió sobre les experiències d'avaluació continuada i, en paral·lel, el professorat va respondre una altra enquesta molt similar, per poder contrastar les dues perspectives.

L'enquesta demanava a l'alumnat que puntués entre 0 i 10, segons el seu grau d'acord, les següents afirmacions:

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

1. L'activitat d'avaluació en grup realitzada m'ha sigut útil per millorar el meu aprenentatge de l'assignatura
2. La ponderació de l'activitat d'avaluació de grup sobre la qualificació final de l'assignatura em sembla adequada
3. L'activitat d'avaluació individual realitzada m'ha sigut útil per millorar el meu aprenentatge de l'assignatura
4. La ponderació de l'activitat d'avaluació individual sobre la qualificació final de l'assignatura em sembla adequada
5. L'assessorament rebut per part del professorat en cas de tenir dubtes m'ha resultat útil
6. Les activitats d'avaluació m'han servit per autoregular el meu aprenentatge
7. L'ús del Campus Virtual de l'assignatura ha facilitat l'autoregulació del meu aprenentatge

En l'enquesta també hi havia un espai per observacions o comentaris.

Les enquestes que va omplir el professorat feien referència a les mateixes qüestions i n'afegien dues:

8. L'avaluació continuada ha servit al professorat per regular la docència de l'assignatura
9. L'ús del campus virtual ha estat beneficiós per a la docència de l'assignatura

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

En la segona fase es van realitzar algunes activitats de difusió de les primeres conclusions del projecte: comunicacions a la *6a trobada de professorat de ciències de la salut*, celebrada a Barcelona, i al *II Congreso Internacional de Docencia Universitaria*, celebrat a Vigo.

Tercera fase: Estudi de temes complexos i difusió

Aquesta es la fase actual.

Els indicadors i les evidències que, en la fase anterior, es va considerar que calia treballar més a fons, han estat seleccionats com a temes a reflexionar pel grup d'innovació. Aquests temes són els següents:

- Taxes de rendiment (causes / comparació)
- Nombre d'activitats d'avaluació programades
- Dedicació del professorat
- Retroalimentació (*feed-back*)". Tutoria acadèmica com a feed-back
- Activitats d'avaluació inicial
- Activitats d'autoregulació
- Activitats d'avaluació final

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Per estudiar cadascuna d'aquestes qüestions, s'ha procedit a una recollida sistemàtica d'informació que s'ha analitzat, per si mateixa, i en relació a altres qüestions. Respecte d'alguns d'aquests temes encara ens trobem en procés d'anàlisi.

En aquesta fase també es contempla la difusió de les conclusions.

c) Resultats

Tot i que, des de l'any 2009, hem après que sempre ens cal aprofundir més i obrir noves vies d'innovació i recerca, el procés seguit ens ha permès ja obtenir alguns resultats, a banda, evidentment, de la formació dels membres del grup. Tot seguit els presentem de forma breu.

Marc teòric de components facilitadors / dificultadors de processos d'avaluació continuada

Una vegada posades en marxa les experiències en els grups de les diverses assignatures, al llarg de les reunions del grup del projecte s'han anat analitzant els diferents casos i, a partir d'aquesta anàlisi, s'han construït de forma emergent macrocategories, categories, indicadors i evidències de temes que es constata que faciliten / dificulten de manera rellevant l'avaluació continuada.

Els indicadors i les evidències en que hi hagut consens en que afavoreixen els processos d'avaluació continuada, han estat seleccionats com a referents a tenir en compte. Aquesta graella

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

facilita l'anàlisi de cada assignatura i la comparació entre assignatures, des del punt de vista de l'avaluació continuada.

Graella de categories i indicadors sobre avaluació continuada

MACROCATÈGORIES	CATEGORIES	INDICADORS	EVIDÈNCIES
Metodologia	Planificació assignatura	Presentació formal de la planificació de l'assignatura	Programa penjat al campus (sí/no)
			Activitat de presentació del programa (sí/no)
			Calendari (sí/no)
			Descripció de les activitats (sí/no)
		Nombre d'activitats d'avaluació programades	Nombre activitats
	Activitats d'avaluació en grup	Planificació de l'activitat del grup	Sí/No
	Temps de dedicació de	Temps real de dedicació	

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

		l'estudiant	respecte a les hores totals de l'assignatura
		Ponderació (en el seu cas, de les activitats acreditatives)	% sobre la qualificació final
	Activitats d'avaluació individuals	Planificació de l'activitat	Si /No
		Temps de dedicació de l'estudiant	Temps real de dedicació respecte a les hores totals de l'assignatura
		Ponderació (en el seu cas de les activitats acreditatives)	% sobre la qualificació final
	Tutoria acadèmica com activitat d'avaluació i <i>feed-back</i>	Incentius de la tutoria	Eines per a la incentivació
		Tutoria fora de l'hora de classe	% d'estudiants que en fan ús
Infraestructura i organització	Recursos materials	Espai i mobiliari	Adaptabilitat de l'espai i el mobiliari

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

			(sí/no/parcialment)
	Organització de les classes	Grandària del grup	Nombre de matriculats/des
	Seqüència formativa	Coherència temporal entre teoria i pràctica	Sí/No
		Avaluació en totes les fases de la seqüència	Activitats d'avaluació inicial (sí/no)
			Activitats de regulació (sí/no)
			Activitats d'autoregulació (sí/no)
		Activitats d'avaluació final (síntesi) (sí/no)	
	Utilització del campus virtual	Repositori de materials per a l'avaluació	Sí/No

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

		Espai de comunicació per a l'avaluació	Sí/No
		Eina interactiva per a l'avaluació	Sí/No
Alumnat	Percepció de l'alumnat	Enquestes satisfacció	Resultats de les enquestes institucionals
			Resultats d'altres enquestes
	Motivació/Implicació	Alumnes acollits a l'avaluació continuada	% d'alumnes acollits a l'avaluació continuada respecte del total matriculat
		Acompliment de les activitats (sobre l'alumnat presentat)	% grau d'acompliment de les activitats
Retroalimentació (<i>feedback</i>)	Existència de <i>feedback</i>	Activitats d'avaluació amb <i>feedback</i>	% d'activitats d'avaluació amb <i>feedback</i>

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

	Qualitat del <i>feedback</i>	Temps de retorn dels resultats als estudiants	Temps en dies
		Tipus de retorn	Individual/Grupal
			Amb comentaris: Sí/No
			Dóna opció a millorar l'aprenentatge: Sí/No
Dedicació. Equip docent	Treball en equip docent	Planificació conjunta	(sí/no)
		Avaluació coordinada	(sí/no)
Resultats acadèmic - docents	Resultats de les activitats d'avaluació acreditativa (per a cada activitat)	Continuïtat de les activitats en diferents cursos diferents	Cursos amb l'activitat.
		Taxa d'èxit	% d'aprovat sobre matriculats
		Taxa de rendiment	% d'aprovat sobre presentats
	Resultats acadèmics	Taxa d'abandonament	% d'alumnes que

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

		de l'avaluació continuada	abandonen l'avaluació continuada
		Distribució de qualificacions	% d'aprovat, notables i excel·lents sobre presentats/des.
	Millora de l'activitat docent	Impacte dels resultats respecte a la propera programació	Preses de decisions de millora en properes programacions: Sí/No.

Opinió de l'alumnat i del professorat

Es van recollir 400 respostes d'estudiants. Les dades més sobresortints són les següents²:

- En una escala de valoració de 0 a 10, la nota mitjana general està al voltant d'un 7, per tant, podem dir que l'avaluació continuada està rebent una bona valoració per part de l'alumnat tot i que encara hi ha marge per poder-la millorar.
- Si ens fixem en les representacions dels ítems 1 i 3, que fan referència a la utilitat de les activitats en grup i individuals a l'avaluació, respectivament, podem observar que les notes baixes gairebé no contribueixen a la estadística i, a més, que les distribucions són molt

² Les preguntes de l'enquesta s'han recollit en l'apartat anterior de Desenvolupament del projecte.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

semblants. Així, podem concloure que l'alumnat valora de forma igual les activitats en grup i les individuals i, a més, valoren positivament la seva utilitat.

- Tant observant l'ítem 2 com l'ítem 4, que fan referència a la repercussió de la nota de l'avaluació continuada sobre la nota final, veiem que l'alumnat considera que la repercussió és bona. (Per a l'ítem 2 tenim una mitjana de 7.46, una mediana de 8.00 i una desviació típica de 1.984; per a l'ítem 4 tenim una mitjana de 7.19, una mediana de 7.50 i una desviació típica de 1.987).
- Amb l'avaluació continuada, el professorat aconsegueix ser accessible a l'alumne i aquest assessorament és el que l'alumnat ha valorat més alt (ítem 5 amb una mitjana del 7.68, una mediana de 8.00 i una desviació típica de 1.738), és a dir, el "feed-back" és el més ben valorat. Si a més, ens fixem en la seva representació, podem veure com hi ha una clara decantació cap a les puntuacions més altes.
- Respecte a l'ítem 6, que fa referència a si l'autoavaluació els ha servit per a l'autoaprenentatge, es troba dins el rang dels valors anteriors (mitjana de 7.38, mediana de 7.00 i desviació típica de 1.612), però s'hauria de treballar per poder millorar-la ja que té un pes considerable en l'aprenentatge autònom de l'alumne.
- Si estudiem l'ítem 7, on es valora si el campus virtual ha estat beneficiós, i si negligim els valors 1 i 2, podem observar una distribució gaussiana, centrada entre el 7 i el 8.
- La valoració respecte del campus virtual varia segons l'ús que el professorat en proposa: quant més s'utilitza, més alt es valora.

Es pot concloure que l'alumnat valora positivament l'avaluació continuada, tot i que potser seria interessant una cerca d'informació més qualitativa sobre la qüestió.

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

En el que es refereix a les respostes del professorat del grup del projecte que ha implantat innovacions d'avaluació continuada, destaca que, en general, el professorat ha donat una valoració una mica més alta que l'alumnat, però es pot concloure que la visió del professorat i l'alumnat són semblants.

Si ens fixem en l'ítem 8 ("l'avaluació continuada ha servit al professorat per regular la docència de l'assignatura") podem veure que una de les respostes ha puntuat 4. Respecte a aquest punt, hi ha alguna opinió en el sentit que, tot i emprar l'avaluació continuada, és molt complicat introduir modificacions durant el mateix quadrimestre a causa de la gran quantitat de temari a impartir en un temps reduït, però que sí que és útil alhora d'introduir modificacions d'un any per l'altre.

Indicadors d'avaluació continuada i taxes de rendiment

En la darrera fase del projecte estem estudiant els temes que hem detectat com a més complexos. Respecte de les taxes de rendiment, el nombre d'activitats programades i la dedicació del professorat tenim unes primeres conclusions, que s'han de considerar provisionals, que tot seguit exposem. L'estudi dels diversos tipus d'activitats en cadascuna de les fases de la seqüència formativa i del paper del feed-back el tenim en una fase més incipient.

Els resultats acadèmics de l'estudiantat ha estat positiu en totes les assignatures, amb una taxa de rendiment (aprovat sobre presentats) molt elevada: més del 80% de mitjana. La distribució de qualificacions mostra una mitjana de més del 50% de notable.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

La taxa d'abandonament ha estat entre el 5 i el 12%.

La taxa d'èxit (aprovat sobre matriculats) se situa en una mitjana propera al 80%.

Tot i que cal prendre aquestes dades amb prudència, es constata que les assignatures amb més avaluació continuada i amb una prova de síntesi final potencien l'aprenentatge, donant un rendiment més alt. Cal tenir en compte, però, que hi pot haver factors externs a l'avaluació continuada que afectin al rendiment acadèmic. Es consideren el següents:

- *El nivell de l'alumnat que entrà a la universitat:* aquest factor és podria analitzar observant les notes de tall amb que s'entra a primer i en quin nombre de la llista de preferències estava la carrera.
- *Curs en el que s'imparteix l'assignatura:* en els últims cursos hi ha hagut un "filtre", pel que només hi arriba l'alumnat amb un cert rendiment acadèmic.

Dedicació del professorat – Nombre d'activitats d'avaluació programades

La dedicació del professorat quan es treballa amb avaluació continuada es relaciona amb el nombre d'activitats d'avaluació programades i les seves característiques. Una primera constatació és que el feed-back és el que consumeix el percentatge més alt d'hores variables. (Recordem, com hem vist anteriorment, que aquest és el punt més apreciat per l'alumnat).

Per a una assignatura de 6 crèdits, o 60 hores de classe presencial, un grup de 60 estudiants i tres activitats programades d'avaluació continuada:

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

- ✓ Les hores fixes necessàries, independentment del nombre d'estudiants, per preparar i desenvolupar una avaluació continuada es situa en 20 hores.
- ✓ S'empren 60 hores variables en el seguiment de les diferents activitats programades. Les hores variables són proporcionals al nombre d'estudiants. En el nostre cas, correspon aproximadament una hora variable per estudiant (per a tres activitats d'avaluació continuada).
- ✓ Del total d'hores, se'n dediquen 50 per les activitats de feed-back.

Tot i que els resultats són encara provisionals, s'estima que la dedicació a l'avaluació continuada se situa entre 1 i 2 hores per estudiant.

En la fase actual i darrera del projecte estem acabant de polir l'anàlisi de les dades i ens plantegem, com a propera fita, difondre les conclusions i posar-les en comú amb altres docents que estiguin treballant sobre l'avaluació continuada.

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Álvarez, V.; García, E.; Gil, J. (1999) "La calidad de la enseñanza universitaria desde la perspectiva de los profesores mejor valorados por los alumnos". A: *Revista de Educación*, 319, p. 273-290.

Bain, K. (2006) *El que fan els millors professors universitaris*. Universitat de València.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

De Miguel Díaz, M. (2005). *Modalidades de enseñanza centradas en el desarrollo de competencias. Orientaciones para promover el cambio metodológico en el Espacio Europeo de Educación Superior*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia.

Giné Freixes, N. (2007) *Aprender en la Universidad: el punto de vista estudiantil*. Barcelona: Octaedro- ICE UB.

Giné, N.; Parcerisa, A. (2003) *Planificación y análisis de la práctica educativa. La secuencia formativa: fundamentos y aplicación*. Barcelona: Graó.

Gibbs, G.; Simpson, C. (2009) *Condiciones para una evaluación continuada favorecedora del aprendizaje*. Barcelona: ICE UB – Octaedro.

Guba, E. G. (1985) “Criterios de credibilidad en la investigación naturalista”. A: Gimeno, J.; Pérez, A. (coord.) *La enseñanza: su teoría y su práctica*. Madrid: Akal, p. 148-165.

Martínez Martín, M. (2006) “Reflexiones sobre la conveniencia de un cambio de cultura docente en la Universidad”. A: Martínez Martín, M.; Carrasco, S. (coord.) *Propuestas para el cambio docente en la Universidad*. Octaedro- ICE UB., p. 15-32.

Mauri, T.; Colomina, R.; Martínez, C. Rieradevall, M. (2009) “La adquisición de las competencias de autorregulación. Análisis de su concepción y aprendizaje en diferentes estudios universitarios”. A: *REIRE: Revista d’Innovació i Recerca en Educació*, 2, p. 33-60. Disponible el 9-12- 2009 a: <http://www.raco.cat/index.php/REIRE>

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Parcerisa, A. (coord.) (2010) *Ejes para la mejora docente en la Universidad*. Barcelona: Octaedro-ICE UB

Stufflebeam, D. L.; Shinkfield, A.J. (1987) *Evaluación sistemática. Guía teórica y práctica*. Madrid: Paidós - MEC.

Wenger, M.S. (1999) "Team teaching for higher level learning: a framework of professional collaboration". A: *Journal of Management Education* vol. 23, p. 311-327

Wilson, J.D.(1992) *Cómo valorar la calidad de la enseñanza*. Paidós-MEC.

SECRETARIA TÉCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

